

แนวทางการพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุใน ศตวรรษที่ 21 ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

The Guidelines for Developing Communicative English Handbook for Elderly in the 21st Century in Muang District, Chiang Rai Province

ปรียาภา วังมณี*¹ อภิญญา จิตมโนวรรณ²

Preeyapha Wangmanee¹ Apinya Jitmanowan²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ตลอดจนความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามในรูปแบบของชุดเอกสารและการสอบถามแบบออนไลน์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุป พบว่าผู้สูงอายุ ร้อยละ 64 ไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเองมาก่อน มีทักษะระดับทักษะอยู่ในระดับน้อย มากที่สุด ร้อยละ 48 ยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) ร้อยละ 78 คิดว่าตนเองยังมีทักษะภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ และ ร้อยละ 96 คิดว่าการสื่อสารภาษาอังกฤษมีความจำเป็น ส่วน

* Corresponding author, e-mail:preeyapha.bis@crru.ac.th, apinya.chi@crru.ac.th

¹ อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Lecturer, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

² ดร.,อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Lecturer, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

ประเด็นการแสวงหาความรู้ทางภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 38 เลือกที่จะใช้วิธีการสอบถามผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 28 ศึกษาด้วยตนเองผ่านตำรา ร้อยละ 16 ศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในประเด็นด้านความสนใจ ร้อยละ 64 ระบุมีความสนใจในการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ในประเด็นของรูปแบบคู่มือ ผู้สูงวัยร้อยละ 38 ต้องการคู่มือที่เป็นรูปเล่ม และต้องการศึกษาดูด้วยตนเอง เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และในประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 54 มีปัญหาด้านสายตา ในส่วนของเนื้อหาของคู่มือ ผู้สูงอายุต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับการทักทาย คำศัพท์เกี่ยวกับอาหารและการกิน การบอกเวลา คำศัพท์เกี่ยวกับการไปพบแพทย์ การบอกทิศทาง คำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้ และคำศัพท์เกี่ยวกับการรับโทรศัพท์ ตามลำดับ ส่วนประโยชน์ของการจัดทำคู่มือ ผู้สูงวัยคิดว่า คู่มือมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : คู่มือภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were to study problem conditions, and the needs on the usage communicative English of Elderly in the 21st Century and to study the guidelines for developing communicative English handbook for Elderly in the 21st Century in Muang District, Chiang Rai Province. The population were 50 elderly in Muang District, Chiang Rai Province. These samples were selected by using stratified purposive sampling method. The research instruments consisted of paper and online questionnaires. The statistics used for the data analysis included mean, standard deviation, and content analysis. The findings found that most of elderly have never been studying English before (64%), level of English proficiency is at average level (48%) which showed that elderly still lack of communicative English skills (listening and speaking). In addition, they think that English skill is not enough (78%), and communicative English is needed (96%). Most of them studied by consulting language expert (38%), follow by self-study (28%), learning through electronic devices respectively. Elderly prefers a handbook format (38%), and spend 1 hour per week to study. Most of them have eye sight problem (54%). For the content in handbook, they prefer as follow 1) Greeting 2) Food and eating 3) Timing 4) Medical Term 5) Direction 6) Fruits 7) Telephoning expression. Lastly, elderly think that the handbook will be useful.

Keywords : English handbook Communicative English Elderly in the 21st Century

บทนำ

การศึกษามาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมผู้สูงวัยของกรมกิจการผู้สูงวัย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ปี 2561 ได้เล็งเห็นถึงปรากฏการณ์ของการสูงวัยของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น โดยระบุว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยระดับสมบูรณ์ในปี 2564 และได้คาดการณ์ไว้ว่าในปี 2574 ประเทศไทยจะก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยระดับสุดยอด คือมีผู้สูงวัยมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด และหากพิจารณาตามเกณฑ์ของสหประชาชาติแล้วอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ รวมถึงประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพ ตามความถนัดของตนเอง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ด้านการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ข้อ (1) พัฒนาศักยภาพ คนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถ ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และข้อ (3) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ แผนผู้สูงวัยแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 แผนผู้สูงวัยแห่งชาติถือเป็นแผนยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงวัย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553 โดยแผนดังกล่าวได้ให้ความสำคัญ ต่อ “วงจรชีวิต” โดยมีวิสัยทัศน์ : “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ยุทธศาสตร์ 1 ข้อ (2) การให้การศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงวัย ข้อ (4) สนับสนุนผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ และจากการศึกษาบทสรุปผู้บริหาร กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ “สูงวัยในศตวรรษที่ 21 : การเฉลิมฉลองและความท้าทาย” กล่าวไว้ ภาวะประชากรสูงวัยกำลังเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคและในประเทศที่พัฒนา การมีประชากรที่มีอายุมากถือเป็นชัยชนะของการพัฒนา ถือเป็นผลสำเร็จที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในมนุษยชาติ

นอกจากนี้ สุพรรณมา เพ็ชรรักษา (2558) กล่าวว่า การให้การศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์และท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลง ที่เต็มไปด้วยความท้าทาย รวมทั้งโอกาสและสิ่งที่เป็นไปได้ใหม่ๆ และจากรายงานสรุปสมัชชาโลกว่าด้วยเรื่องผู้สูงวัยครั้งที่ 2 ในโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ อ้างถึงประเด็นที่ 4 การเข้าถึงความรู้ การศึกษา และการฝึกอบรมนั้นระบุว่าสังคมฐานความรู้จำเป็นต้องมีนโยบายที่มีหลักประกันว่าประชาชนจะเข้าถึงการศึกษาได้ตลอดชีพ เพื่อความมั่นใจในคุณภาพของทั้งปัจเจกและประชาชาติ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากศักยภาพและความเชี่ยวชาญของคนทุกวัยโดยเฉพาะผู้สูงวัยที่มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นพร้อมวัยที่เพิ่มขึ้น

อีกทั้ง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ระบุว่า หลายประเทศที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยเช่นเดียวกับไทย โดยเกรียงศักดิ์ได้นำเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษาสำหรับผู้สูงวัย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงวัยใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ชะลอภาวะสมองเสื่อม และป้องกันโรคซึมเศร้า โดยประเทศไทยควรต้องเร่งส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงวัย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านหลักสูตร กิจกรรมฝึกอบรม และโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนทั่วไป เช่น สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรสำหรับผู้สูงวัยสถาบันอาชีวศึกษาจัดโครงการและกิจกรรมเรียนรู้สำหรับผู้สูงวัย เช่น สอนอินเทอร์เน็ต ภาษาอังกฤษ ทักษะอาชีพตามความสนใจ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมผู้สูงวัยใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ลดภาวะโรคซึมเศร้า และมีความสุข

สอดคล้องกับ ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2558) ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือการศึกษาตลอดชีวิต นับเป็นกระแสหลักของสังคมในปัจจุบันที่ต้องการให้ประชาชนในสังคมได้ตระหนักถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่ไม่ได้สิ้นสุดลงหลังจบการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดแทรกไปในวิถีชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ความรู้จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ล้วนมีส่วนช่วยผลักดันให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การได้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลาช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และการที่สังคมมีประชาชนจำนวนมากที่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะทำให้สังคมแห่งนั้นกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร จนถึงสังคมเมือง

ข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงโอกาสในการยกระดับการศึกษาสำหรับผู้สูงวัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีแนวคิดในการจัดทำคู่มือพัฒนา

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อนวัตกรรมสำหรับผู้สูงวัยในการศึกษาเพิ่มเติม ถือเป็น การส่งเสริมการเรียนรู้เข้าสู่ชุมชนส่งเสริมให้ผู้สูงวัยใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาคู่มือด้วยตนเอง หรือการเข้าร่วมกิจกรรมอบรม ส่งเสริมให้ผู้สูงวัยใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ลดภาวะความซึมเศร้าได้อีกทาง อีกทั้ง คู่มือฯ ที่พัฒนาขึ้น เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ และเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับการอบรม หรือผู้ที่ได้รับคู่มือฯ แม้ว่าหากโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วนั้น ผู้สูงวัยยังสามารถหยิบเอาคู่มือฯนี้ มาช่วยในการสนทนากับชาวต่างชาติในสถานการณ์ต่างๆ หรือพูดคุยกับบุตรหลานได้ ซึ่งการใช้คู่มือฯนี้ถือเป็นนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ ไม่ต้องลงทุนมากไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากในการใช้งาน สามารถพกพาสะดวก มีขนาดและตัวหนังสือที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย ถือเป็นอีกหนึ่งการพัฒนา นวัตกรรมที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้สูงวัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมผู้สูงวัย

นิยาม “ผู้สูงวัย” “ผู้สูงอายุ” เป็นวัยบั้นปลายของชีวิต ดังนั้นปัญหาของผู้สูงวัยในทุกด้านโดยเฉพาะด้านสังคม และสาธารณสุขจึงแตกต่างจากคนในวัยอื่น ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าจำนวนผู้สูงวัยเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ซึ่งรัฐบาลไทยและทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีความพยายามและมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้ทุกคนตระหนัก เข้าใจ และพร้อมดูแลผู้สูงวัยให้ทัดเทียม เช่นเดียวกับการดูแลประชากรในกลุ่มอายุอื่น 2 “ผู้สูงวัย” หรือบางคนเรียกว่า “ผู้สูงอายุ” เป็นคำที่บ่งบอกถึงตัวเลขของอายุว่ามีอายุมาก โดยนิยมนับตามอายุตั้งแต่แรกเกิด (Chronological age) หรือทั่วไป เรียกว่า คนแก่ หรือ คนชรา โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า คนแก่ คือ

มีอายุมาก หรือ อยู่ในวัยชรา และให้ความหมายของคำว่า ชรา คือ แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม นอกจากนั้นยังมีการเรียกผู้สูงวัยว่า “ราษฎรอาวุโส” (Senior citizen) ส่วนองค์การอนามัยโลก (World Health Organization, WHO) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations, UN) ใช้คำในภาษาอังกฤษของผู้สูงวัยว่า Older person or Elderly person แต่ในส่วนขององค์การอนามัยโลกและองค์การสหประชาชาติ มักใช้คำว่า Older person มากกว่า Elderly person องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า “ผู้สูงวัย” คือ ประชากรทั้งเพศชายและ เพศหญิงซึ่งมีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป พลอยพรรณ เชี่ยวชาญ (2559) อ้างถึง เกษม และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2528) ถึงการระบุข้อพิจารณาความสูงวัยของบุคคล ดังนี้

1) พิจารณาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในทางสรีระวิทยาพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรกสุดของผู้ที่เข้าสู่ความสูงวัยคือ สายตาจะยาวขึ้นต้องใช้แว่นสายตาช่วยมองเห็น หูตึงเห็นได้ง่ายและซีลึม เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจะต้องใช้เวลาในการรักษานานขึ้นกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนี้นี้ แต่ละชั้นจะเปลี่ยนแปลงต่างกัน อายุที่มีการเปลี่ยนแปลงจะไม่เท่ากัน เช่น บางคนเริ่มผมหงอกตั้งแต่อายุ 35 ปี และอาจมีสายตาวาวแล้วก็ได้ โดยทั่วไป สายตาจะเริ่มเปลี่ยนเมื่ออายุ 40 ปี จากนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงของผม การได้ยินและความอดทน การพิจารณาความสูงวัยโดยใช้การ เปลี่ยนแปลงทางร่างกายจึงไม่เป็นข้อบ่งชี้ที่ชัดเจน

2) พิจารณาในแง่จิตใจผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้สูงวัย จะยึดมั่นในความคิดของตนเป็นหลัก ไม่ค่อยยอมรับความรู้ใหม่ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมักมีความต้องการที่จะช่วยเหลือสังคมตาม 11 ความถนัดของตนเอง ต้องการความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ตลอดจนต้องการ การดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่อเวลาเจ็บป่วย มีลักษณะซีใจน้อย จู้จี้ขี้บ่น และถือตัว

3) พิจารณาในแง่ของสังคม ความมีอายุทำให้ผู้สูงวัยมีสถานะทางสังคมเพิ่มขึ้น และมี ความสำคัญในฐานะผู้มีประสบการณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนๆ นั้นด้วย แม้ว่า สังคมจะกว้างและมีคนรู้จักมากขึ้น มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล แต่การทำงานและหน้าที่ความรับผิดชอบจะลดลง เนื่องจากความจำกัดของอายุและความสามารถ

4) พิจารณาในแง่กฎหมาย กฎหมายได้กำหนดความสูงวัยตามปีปฏิทินแตกต่างกันไปตาม สภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

นอกจากนี้ พลอยพรรณ เชี่ยวชาญ (2559) ยังได้อ้างถึงสุรกุล เจนอบรม (2541) ที่ระบุกำหนดการเป็นบุคคลสูงวัยไว้ว่า บุคคลผู้จะเข้าข่ายเป็นผู้สูงวัย มีเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างกันโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้สูงวัยไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1) พิจารณาความเป็นผู้สูงวัยจากอายุจริงที่ปรากฏ (Chronological Aging) จากจำนวนปีหรืออายุที่ปรากฏจริงตามปฏิทินโดยไม่นำเอาปัจจัยอื่นมาร่วมพิจารณาด้วย

2) พิจารณาความเป็นผู้สูงวัยจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physiological Aging หรือ Biological Aging) กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุขัยในแต่ละปี

3) พิจารณาความเป็นผู้สูงวัยจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ (Psychological Aging) จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สติปัญญา การรับรู้และเรียนรู้ที่ถดถอยลง

4) พิจารณาความเป็นผู้สูงวัยจากบทบาททางสังคม (Sociological Aging) จากบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล ตลอดจนความรับผิดชอบในการทำงานลดลง

2. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคม (Social Activity Theory)

Havighurst (1967, pp. 96) อธิบายว่า ถ้าบุคคลใดมีกิจกรรมมากอย่าง จะสามารถปรับตัวได้มากขึ้นเท่านั้น และมีความพึงพอใจในชีวิตสูง ที่ทำให้เกิดความสุขในการดำเนินชีวิตต่อไป แนวคิดนี้จะเห็นว่ากิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผู้สูงวัยมากกว่าการลดบทบาท (Role Loss) ทางสังคมลง และจะพบว่าผู้สูงวัยมีทัศนคติเกี่ยวกับตนเองในทางบวกและมองโลกในแง่ดี จะมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม และบทบาทใหม่ๆ ให้กับผู้สูงวัยพอสมควร

2.1 กิจกรรมนันทนาการ ผู้สูงวัยสามารถทำได้ทุกช่วงอายุ ทำให้ร่างกายสดชื่น ทำหายกระตุ้นเตือนเปลี่ยนแนวคิด และได้สัมผัสกับคนอื่น รวมทั้งทำให้จิตใจของเราตื่นตัว อยู่เสมอ และมีชีวิตชีวา ผู้สูงวัยควรทำในสิ่งที่ตนเองชอบ และตนเองมีทักษะ หรือความถนัดเป็นพิเศษ ทักษะในงานวิชาชีพ อาจนำมาใช้ในกิจกรรมนันทนาการได้ ควรเลือกหลายๆ กิจกรรม และต้องมีเวลาพอด้วย ได้แก่

2) ด้านเนื้อหา วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจน เหมาะสม ระบุขอบข่ายเนื้อหา คู่มือ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ คำแนะนำการศึกษาคู่มือเขียนไว้ชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมตรงกับความต้องการและความจำเป็น

3) ด้านการนำไปใช้ กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจน กำหนดกิจกรรมเนื้อหา และแบบฝึกได้สัมพันธ์กัน และมีกิจกรรมประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาของคู่มือ

ในส่วนของการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น สหทัศน์ ศ. และคณะ (2560) พบว่าคู่มือสนทนาภาษาอังกฤษ สามารถแก้ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการขายสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าไหมแพรวาและผู้เข้าร่วมอบรมทุกคน มีความพึงพอใจต่อคู่มือสนทนาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปจากความหมายและลักษณะคู่มือที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถศึกษานำมาเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอยู่ในรูปของเอกสาร หรือหนังสือ เพื่อให้ผู้สูงวัยที่นำไปใช้สามารถจะปฏิบัติตามให้สำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งเป้าไว้ในเอกสารหรือหนังสือนั้นได้ด้วยตนเอง

สำหรับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของผู้สูงวัยนั้น

อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2555) พบว่า กรณีศึกษาที่ดีของประเทศไทย เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงวัย ครอบครัว และชุมชนโดยรวม โดยบูรณาการกิจกรรม การเรียนรู้และกิจกรรมการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ส่วนข้อมูลปัญหาและความต้องการการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้สำหรับผู้สูงวัยพบว่า ผู้สูงวัยมีปัญหาสุขภาพทางกายมากที่สุด มีความต้องการด้านความเชี่ยวชาญของวิทยากร/ผู้สอนมากที่สุด รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบมหาวิทยาลัยวัยที่สาม รูปแบบศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงวัยในชุมชน รูปแบบเมือง/ชุมชนสำหรับผู้สูงวัยรูปแบบชมรมผู้สูงวัย/สโมสรผู้สูงวัย และรูปแบบการรวมกลุ่มของผู้สูงวัยตามอัธยาศัย

ธีรศักดิ์ สร้อยศิริ และ อัจฉรา ปุราคม (2019) พบว่า ผู้สูงอายุมีสมรรถนะสูงขึ้น โดยพิจารณาเป็นรายด้าน เช่น ด้านความรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต, ด้านทัศนคติการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะความรู้สึกรู้สึกเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ช่วยทำให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การใช้สมาร์ทโฟน ช่วยในการติดต่อสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีทำให้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย และการเรียนรู้เทคโนโลยีทำให้เข้าใจคนสมัยใหม่มากขึ้น และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการประเมินด้านทักษะพบว่าผู้สูงอายุที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบนวัตกรรมบทเรียนออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสูงกว่าก่อนเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะใช้สมาร์ทโฟน

ฉัฐิมา ดวงวันทอง (2560) พบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือการศึกษตลอดชีวิต สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีหมวดเนื้อหาการเรียนรู้ ทั้งหมด 5 ด้านประกอบไปด้วย เนื้อหาด้าน สุขภาพอนามัยที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เนื้อหาด้านการปรับตัวทาง สังคมและจิตใจ เนื้อหา ด้านการออม เนื้อหาด้านการเรียนรู้และเนื้อหาด้านสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย และได้นำมาประยุกต์เข้ากับการเรียนรู้แบบบูรณาการครบวงจร โดยใช้กิจกรรมทางการเกษตร หัตถกรรม และกิจกรรมการขาย เป็นตัวส่งเสริมการเรียนรู้

สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล (2558) พบว่า แนวทางการจัดศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลและชุมชนประกอบด้วย องค์ประกอบหลักแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และผลผลิตจากการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้

กิจปพน ศรีธานี และคณะ (2563) พบว่า 1) ระดับความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับความต้องการเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการเรียนรู้ด้านการออมมากที่สุด รองลงมา คือ ด้าน สุขอนามัย และด้านการปรับตัวทางด้านจิตใจ ตามลำดับ 2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

สุชาดา แม้นพยัค (2017) พบว่า สภาพการเรียนรู้ และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากทุกด้าน รูปแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่พัฒนาขึ้นมี 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ และสาระการเรียนรู้

ของผู้สูงอายุส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบซึ่งมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) วิธีการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเองที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต 2) เงื่อนไขการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ 3) เนื้อหาการเรียนรู้เป็นสาระและกระบวนการที่เป็นสื่อให้เกิดการเรียนรู้ 4) สื่อการเรียนรู้เป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมตามสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อวิถีชีวิตอย่างไม่เป็นทางการตามศักยภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ 6) ปัจจัยเกื้อหนุนเป็นส่วนที่เอื้อให้ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย

ไพบูรณ์ พงษ์แสงพันธ์ และคณะ (2557) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้และอาชีพของผู้สูงอายุ : การวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่าเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และมีอายุระหว่าง 60-84 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสและมีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา งานในปัจจุบันที่ทำการค้าขายธุรกิจส่วนตัวรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่ทำงานวันละ 4-8 ชั่วโมงต่อวัน โดยส่วนใหญ่ทำงานเดือนละมากกว่า 20 วัน รายได้ต่อคนส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเดือนละ 5001-10000 บาท ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ (56.57%) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (49.85%) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่พัฒนาความรู้หรือทักษะในการทำงาน ต้องการพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานในด้าน ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน คณิตศาสตร์ การพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาอาชีพ ด้านต่างๆ ทักษะการทำงานให้มีประสิทธิภาพและมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ พบว่าปัญหาด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและด้านการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละกลุ่มอายุ มีความแตกต่างกัน โดยพบว่าอายุ 60-64 ปี มีปัญหาสูงกว่าในกลุ่มอายุ 65-69 ปี และ 70-74 ปี ตามลำดับ กลุ่มอาชีพประมง และกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป มีปัญหาด้านการได้รับการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น การเปรียบเทียบความต้องการด้านการฝึกนิตยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและด้านการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ พบว่า กลุ่มรายได้ 5001-10000 บาท มีความต้องการสูงกว่าในกลุ่มรายได้อื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 60-64 ปี ที่มีรายได้น้อยและไม่มีการส่งเสริมซึ่งเป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

ทงศ์ศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข และคณะ (2558) ทำการวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และอาชีพของผู้สูงอายุ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภาวะพหุศักยภาพ ในชุมชนเขาสามมุก ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้สูงอายุที่ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ (60.0%) ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (50.0%) ไม่รู้วิธีการเรียนรู้ (50.0%) และไม่เคยได้รับการฝึกทักษะในการเรียนรู้ (50.0%) ในด้านความต้องการด้านการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ไม่ต้องการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ (60.0%) ไม่ต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ (50.0%) ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง (50.0%) ไม่ต้องการฝึกนิสัยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (50.0%) ไม่ต้องการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ (40.0%) แต่มีความต้องการได้รับการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ (55.0%) รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นคือ โครงการอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเรื่องปัญหาสุขภาพจากการทำงาน จากนั้นกลุ่มตัวอย่างนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการหยุดพักหรือเปลี่ยนอิริยาบถระหว่างการทำงานเป็นระยะๆ บางคนเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายโดยการรำกระบองทุกวัน เป็นเวลา 1 เดือน ผลการเปรียบเทียบภาวะพหุศักยภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีภาวะพหุศักยภาพหลังเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฐิติกาญจน์ อัครกุล (2562) พบว่าแบบแผนการใช้เวลาในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุไทยเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในช่วง ปี 2544-2558 กล่าวคือ เกือบทั้งหมดไม่ได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ และกลุ่มที่ได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ สะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น จากการตระหนักถึงการเป็นสังคมสูงวัยของสังคมไทยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ฐิติกาญจน์ พบว่า มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่ไม่ได้ใช้เวลาในการเรียนรู้ ประเด็นนี้อาจสะท้อนได้ 2 มิติ ได้แก่ การให้นิยามเกี่ยวกับการเรียนรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ไม่ครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับช่วงวัย และ การนำนโยบายไปปฏิบัติจริงที่ต้องคำนึงถึงความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจะเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงวัยทั้งสิ้น โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้สูงวัย ซึ่งสามารถปรับและนำไปใช้ในการจัดทำคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อสูงวัยในศตวรรษที่ 21 ได้

2. ผู้วิจัยศึกษาถึงความต้องการของกลุ่มผู้สูงวัยในชุมชนพื้นที่ศึกษาในการพัฒนาศักยภาพ
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ออกแบบเครื่องมือวิจัยที่ใช้คือแบบสอบถาม โดยผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม
6. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ และเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้สูงวัยที่มีต่อการพัฒนา คู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ระดับความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 1.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ย 1.01 - 2.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.01 - 3.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.01 - 4.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.01 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจต่อคู่มือในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำ หรือข้อความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีความสังเคราะห์ และวิเคราะห์ด้วยหลักแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบ อุกฤษณ์ (Inductive

Analysis) อภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์ ปรัชญาการณ ความสัมพันธ์ และประเด็นสำคัญ เพื่อตอบคำถามการศึกษา

ผลการวิจัย

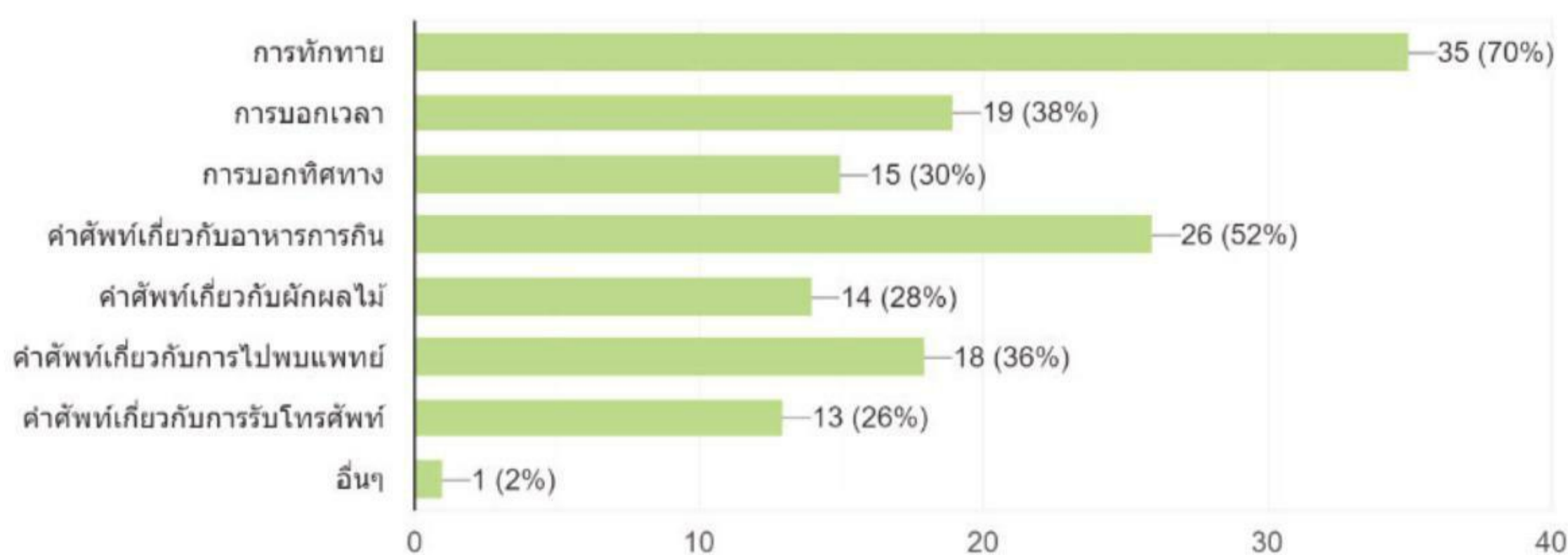
จากการสำรวจประชากรตัวอย่างผู้สูงวัยจำนวน 50 คน ที่ตอบแบบสอบถามทั้งในรูปแบบเอกสารและออนไลน์ พบว่า ร้อยละ 56 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 44 เป็นเพศชาย สำหรับช่วงอายุผู้สูงวัย อายุระหว่าง 60-65 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมา ช่วงอายุ 55-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 18 และช่วงอายุ 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งหากพิจารณาจากช่วงอายุแล้วคู่มือการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 คือ อายุระหว่าง 60-65 ปี ซึ่งเป็นวัยพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง หากพิจารณาถึงระดับการศึกษาของผู้สูงวัย พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46 และระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 16 ซึ่งหากพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษ ควรพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมกับพื้นฐานการศึกษาของผู้สูงวัย ผู้สูงวัยระบุว่าไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเองมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 64 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนค่อนข้างเยอะ เป็นผลมาจากข้อจำกัดของโอกาสในการศึกษา ผู้สูงวัย ร้อยละ 48 ระบุว่ามีทักษะภาษาอังกฤษน้อยที่สุด และร้อยละ 22 มีทักษะระดับปานกลาง และร้อยละ 20 มีทักษะระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้สูงวัยยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) สำหรับความคิดเห็นต่อความเพียงพอของทักษะภาษาอังกฤษที่มีต่อการสื่อสาร ผู้สูงวัย ร้อยละ 78 คิดว่าตนเองยังมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 96 คิดว่าการสื่อสารภาษาอังกฤษมีความจำเป็น จากผลการสำรวจเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้สูงวัย ร้อยละ 38 ระบุว่าใช้วิธีการสอบถามผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 28 ใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองผ่านตำรา ร้อยละ 18 ศึกษาด้วยตนเอง และลำดับสุดท้าย ร้อยละ 16 ระบุว่าศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี และ แอปพลิเคชัน สำหรับความสนใจในการศึกษาเพิ่มเติม ผู้สูงวัยร้อยละ 64 ระบุว่ามีความสนใจในการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ในขณะที่ร้อยละ 36 ระบุว่าไม่มีความสนใจในส่วนจากรูปแบบคู่มือภาษาอังกฤษในผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 ผู้สูงวัย ร้อยละ 44 ระบุต้องการคู่มือที่เป็นรูปเล่ม ร้อยละ 38 ต้องการในรูปแบบวิดีโอ เทปบันทึกเสียง และร้อยละ 18 ต้องการในรูปแบบในแอปพลิเคชัน ด้านความถี่ในการศึกษาด้วยตนเองของ

ผู้สูงอายุ พบว่า ร้อยละ 50 มีความต้องการศึกษาด้วยตนเอง เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ 34 พบว่า มีความต้องการน้อยกว่า 30 นาทีต่อสัปดาห์, ร้อยละ 6 พบว่า มีความต้องการมากกว่า 2 ชั่วโมงขึ้นไป และร้อยละ 10 มีความต้องการ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ผู้สูงอายุ ร้อยละ 54 มีปัญหาด้านสายตา ร้อยละ 18 มีปัญหาด้านการฟัง ร้อยละ 14 มีปัญหาด้านสุขภาพและโรคประจำตัว ร้อยละ 8 ระบุว่าไม่มีปัญหาใดๆ และลำดับสุดท้าย ร้อยละ 6 ระบุว่า ต้องดูแลบุตรหลาน ตามลำดับ

ในส่วนของการความต้องการเนื้อหาในคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงอายุ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 1.) การทักทาย (Greeting) (ร้อยละ 70) 2.) คำศัพท์เกี่ยวกับอาหารและการกิน (Food and Eating) (ร้อยละ 52) 3.) การบอกเวลา (Timing) (ร้อยละ 38) 4.) คำศัพท์เกี่ยวกับการไปพบแพทย์ (Medical Term) (ร้อยละ 36) 5.) การบอกทิศทาง (Direction) (ร้อยละ 30) 6.) คำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้ (Vegetable and fruits) (ร้อยละ 28) และ 7.) คำศัพท์เกี่ยวกับการรับโทรศัพท์ Telephoning Expression

หากมีการจัดทำคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงอายุ ท่านต้องการให้มีเนื้อหาเรื่องใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

50 responses

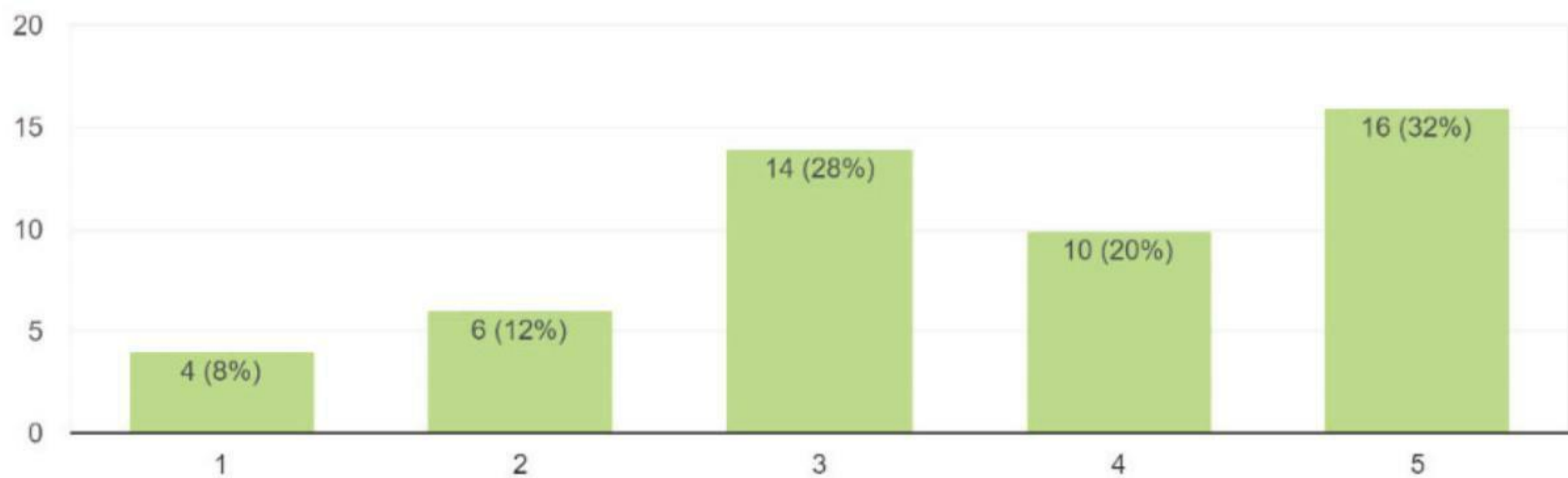

ภาพที่ 1 ความต้องการด้านเนื้อหาในคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21

สำหรับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อประโยชน์ของการพัฒนาคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ร้อยละ 32 คิดว่ามีประโยชน์ระดับมากที่สุด ร้อยละ 28

คิดว่ามีประโยชน์ระดับปานกลาง ร้อยละ 20 มีประโยชน์ระดับมาก ร้อยละ 12 มีประโยชน์ในระดับน้อย, และร้อยละ 8 เห็นว่ามีประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด

ท่านคิดว่าการจัดทำคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับ...ยชนในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด
50 responses

ภาพที่ 2 ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของการคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงวัย สำหรับข้อเสนอแนะที่ประชากรตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะ มีดังนี้ 1.) ถ้าจัดทำเป็นเอกสารควรทำตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่าย 2.) ถ้าอยู่ในรูปแบบแอปพลิเคชันก็จะดี 3.) ควรจะมีคู่มือสำหรับผู้สูงวัยที่สามารถใช้ได้กับการสื่อสารในชีวิตประจำวันและสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ 4.) ควรมีสื่อที่เข้าใจและจำได้ง่าย และ 5.) ขอแบบที่ผู้สูงวัยเข้าใจได้ง่าย อยากให้คู่มือประกอบภาพและเสียงด้วย

อภิปรายผลและสรุปผล

จากการศึกษาความต้องการคู่มือการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงวัย ในศตวรรษที่ 21 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พิจารณาจากช่วงอายุแล้วคู่มือการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงวัยในศตวรรษที่ 21 คืออายุระหว่าง 60-65 ปี ซึ่งเป็นวัยพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับอาชญญา (2011), ไพบูรณ์ (2557) และฐิติมา (2560) และหากพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษ ควรพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะกับพื้นฐานการศึกษาของผู้สูงวัย ในระดับประถมศึกษา เนื่องจาก ผู้สูงวัยระบุว่าไม่เคยเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเองมาก่อน เป็นผลมาจากข้อจำกัดของโอกาสในการศึกษาในอดีตสอดคล้องกับไพบูรณ์ (2557) ทำให้

ผู้สูงอายุยังขาดทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ (การพูดและการฟัง) โดยผู้สูงอายุ คิดว่าการสื่อสารภาษาอังกฤษมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่แล้วผู้สูงอายุเลือกใช้วิธีการศึกษาด้วยตนเองผ่านตำรา และมีความสนใจในการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม โดยต้องการคู่มือที่เป็นรูปเล่ม ที่เหมาะสำหรับการเรียนรู้เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์, เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสายตา ในการทำคู่มือฯ ควรใช้ตัวหนังสือที่มีขนาดใหญ่ อ่านง่าย ที่มีเนื้อหาเน้น 1.) การตกทาย 2.) คำศัพท์เกี่ยวกับอาหารและการกิน 3.) การบอกเวลา 4.) คำศัพท์เกี่ยวกับการไปพบแพทย์ 5.) การบอกทิศทาง 6.) คำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้ และ 7.) คำศัพท์เกี่ยวกับการรับโทรศัพท์ ซึ่งมีประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลวิจัยของสุชาติ (2017) ที่พบว่าเนื้อหาการเรียนรู้ เป็นสาระและกระบวนการที่เป็นสื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

จากผลการสำรวจและวิจัย สามารถนำผลการศึกษาเป็นฐานข้อมูลและนำไปพัฒนาการจัดทำคู่มือภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากความต้องการและการเข้าถึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุที่จะได้รับ นำผลการวิจัยในส่วนของรูปแบบคู่มือมาออกแบบคู่มือภาษาอังกฤษซึ่งจากผลจะเห็นว่าผู้สูงอายุยังคงมีความต้องการคู่มือในรูปแบบที่เป็นรูปเล่มซึ่งเหมาะสำหรับการใช้งานโดยอาจพัฒนาคู่มือให้มีรูปเล่มเหมาะสำหรับการอ่านสำหรับผู้ที่มีปัญหาทางด้านสายตา โดยให้ใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่ จากผลจะเห็นว่าผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับการตกทาย คำศัพท์เกี่ยวกับอาหารการกินคำศัพท์เกี่ยวกับการบอกเวลา คำศัพท์เกี่ยวกับการไปพบแพทย์และคำศัพท์เกี่ยวกับการบอกทิศทาง โดยสามารถนำผลเหล่านี้ไปใส่ในคู่มือได้โดยการพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษสำหรับผู้สูงอายุ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (long life learning) ได้

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาและจัดทำคู่มือในภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี เป็นต้น และควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัย ในเขตอำเภออื่นๆ และเปลี่ยนกลุ่มประชากรตัวอย่างเป็นวันก่อนการเกษียณอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). **มาตรการขับเคลื่อน ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กิจปพน ศรีธานี ศศิธร กันหาจันทร์ วรณยุภา หาสินโน และโยธะกา เย็นวัฒนา. (2563). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ในตำบล แวงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม** วารสารราชพฤกษ์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563) หน้า 1-8.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). **การศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ**. หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์. 18 กรกฎาคม 2551.
- เครือวัลล์ เผ่าผึ้ง. (2548). **การพัฒนาคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านคิด วิเคราะห์และเขียนสำหรับครูภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิติกาญจน์ อัครกุล. (2562). **แบบแผนและปัจจัยกำหนดการใช้เวลาในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุไทย**. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2562. หน้า 89-104.
- ฐิติมา ดวงวันทอง. (2560). **การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ปรินญานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม**. สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธีรศักดิ์ สร้อยศิริ และ อัจฉรา ปุระคม (2019). **การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมบทเรียนออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ (Development of Innovation Digital Learning with lifelong learning Model for the Elderly)** Verician E-Journal, Silpakorn University Vol. 12 No. 4 (2019) : Humanities, Social Sciences, and Arts (July – August 2019) หน้า 414-430.

ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2558). **องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน 2558.

พลอยพรรณ เชี่ยวชาญ. (2559). **บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน**. ปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

พัชรินทร์ จันท์แจ้. (2559). **การพัฒนาคู่มือการเบิกจ่ายในการจัดทำโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. โครงการวิจัยสถาบันบูรณาการงานวิจัยกับงานประจำ R to R.

ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ ทนงศักดิ์ ยิ่งรัตนสุข สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ และอนามัย เทศกะทีก. (2557). **การพัฒนาการเรียนรู้และอาชีพของผู้สูงอายุ : การวิเคราะห์สถานการณ์**. มหาวิทยาลัยบูรพา. คณะสาธารณสุขศาสตร์

ลัดดาวรรณ นวลสงค์. (2558). **การพัฒนาคู่มือปฏิบัติการทำแผนที่ทุนมนุษย์เพื่อสุขภาวะของเครือข่ายชุมชนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา เครือข่ายสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการเพื่อประชาชน จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สหัททัศน์ ศ., สหัททัศน์ ช., วิมุกตานนท์ ธ., หารฤทธิ ., & ทรัพย์สมบัติ น. (2017). **พัฒนาคู่มือสนทนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติสำหรับวิสาหกิจท่องเที่ยวใหม่แพรวบ้านโปง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. วารสารการบริหารการปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ปีที่ 6. ฉบับที่ 2. กันยายน 2507. หน้า 105-119.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2557). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564)**. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 วันที่สืบค้น 12 พฤษภาคม 2563.

- สุพรรณณา เพ็ชรรักษา และสมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2558). 21st Century ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://supannapetraksa.blogspot.com/>
- สุชาดา แม้นพยัค. (2017). รูปแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. ปีที่ 8 ฉบับที่ ฉบับพิเศษ (2017) : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. หน้า 141-155.
- สุธีรา บัวทอง, สุทธิพงศ์ สถาพอัตถ์ และศิริณา จินต์จรัส (2558). ผู้สูงอายุกับเหตุผลในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และสิ่งที่ต้องการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1,2 : June 2014 - March 2015 (มิถุนายน 2557 - มีนาคม 2558). หน้า 6-17.
- สุรัสวดี จินดาเนตร. (2553). การพัฒนาคู่มือการสอนโครงการคณิตศาสตร์สำหรับครู ในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ . มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, : ม.ป.ท.
- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล. (2558). ปรัชญาและมโนทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้ = Philosophy and Concepts of Learning Society. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัยวัลล์ พุ่มพิงพุทธ. (2554). การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต. สารนิพนธ์. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาชญญา รัตนอุบล, วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา, ปาน กิมปี, และระวี สัจจโสภณ (2554). รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย. มุขนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

Havighurst, Robert J. (Ed.). *Society and Education : A Book of Readings*. New York : Allyn & Bacon, 1967.